

Joan Marí Cardona

Biografia

Felip Cirer Costa

Catedràtic de Llengua Catalana i Literatura

Director de l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera

Joan Marí Cardona va néixer a Sant Rafel de sa Creu (Eivissa) el 19 d'octubre de 1925.

Cursà estudis eclesiàstics als seminaris d'Eivissa i València i a la Universitat Pontifícia de Salamanca.

Fou ordenat prevere el 1952 i destinat a la parròquia de Sant Carles de Peralta. L'any següent fou nomenat canonge arxiver de la Catedral d'Eivissa a proposta del bisbe Antoni Cardona Riera. Substituï en aquest càrrec Isidor Macabich Llobet, juntament amb qui procedí a ordenar en seccions l'arxiu, quan encara ocupava la part superior de la capella de sant Miquel, de la Catedral. Macabich l'ensinistrà en els rudiments de l'arxivística i de la paleografia. A començament dels anys setanta, organitzà de nou l'arxiu amb motiu del trasllat als baixos de l'antiga Pabordia i hi afegí seccions noves com Sant Ofici, Cúria Eclesiàstica, Estadística i Parròquies. Com a responsable de l'arxiu, realitzà freqüents visites als arxius de la Corona d'Aragó, del Regne de Mallorca, Arquebisbat i Capítular de Tarragona, Història Nacional... que el forniren de documentació per a futures publicacions.

El 1959 fundà Ràdio Popular d'Eivissa, per delegació del bisbat i en fou director fins el 1979.

Durant multitud d'anys fou professor del seminari d'Eivissa, on impartí diverses assignatures i per algun temps, fou també secretari d'estudis i prefecte de disciplina. També durant aquests anys fou consiliari de diverses associacions juvenils.

El 1977, poc després d'haver-se inaugurat la residència d'ancians Reina Sofia, dependent del bisbat, en fou nomenat director/administrador, càrrec que ocupà fins l'any de la seua mort.

Entre 1969 i 1976 fou rector de la parròquia de Santa Creu, càrrec que compartia amb dos preveres més.

Entre 1978 i 1994 fou president de l'Institut d'Estudis Eivissencs, on desenvolupà una important tasca cívica i de recobrament de la cultura a les Pitiüses. El 1992 va rebre com a president, de mans de Jordi Pujol, la Creu de Sant Jordi, concedida a l'Institut pel Govern de la Generalitat de Catalunya.

Entre desembre de 1982 i octubre de 1989 va ser director de Caritas Diocesana a Eivissa i Formentera. Entre aquesta darrera data i desembre de 1992 n'ocupà el càrrec d'administrador.

Va prendre part a diversos actes del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986), celebrats a Manacor a les Pitiüses. A València exposà la ponència *La llengua catalana a les illes Pitiüses (segles XIII-XX)*.

Entre 1979 i 1989 fou vicari general del bisbat d'Eivissa.

Des de 1996 presidí l'associació cultural "Sa Talaia", que tenia com a únic objectiu implantar TV3 a les Pitiüses. També fou durant un llarg període de temps conseller de "La Caixa".

Fou membre del consell de redacció de la revista Eivissa i assidu col·laborador dels diaris *La Prensa de Ibiza* i *Diario de Ibiza* i de les revistes *Eivissa*, *El Pitiús*, *Estudis Balearics*, *Fontes Rerum Balearicum...* i prolífic conferenciant a tots els pobles de les pitiüses. Membre de la Comissió del Patrimoni Históricoartístic d'Eivissa i Formentera. Membre també del comitè d'honor de l'*Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera* i actiu col·laborador.

El 1995 li fou concedida la Medalla d'Or del Consell Insular d'Eivissa i Formentera. També l'ajuntament d'Eivissa li dedicà un

carrer.

El 2000 li fou concedida la Medalla d'Or del Govern de les Illes Balears.

Morí el 18 de gener de 2002.

Bibliografia

Totes aquestes múltiples ocupacions, no li impediren dur a terme una important tasca com a historiador i publicista. Les seues publicacions en forma de llibre són:

Col·lecció Illes Pitiüses

La conquesta catalana de 1235 (1976)

12 Minuciosa descripció amb les divisòries dels quartons com a conseqüència de la conquesta de 1235, acompanyada de plànols i perfils. També s'apunten les dificultoses gestions de la Universitat d'Eivissa per tal d'obtenir un bisbat propi, independent de l'arquebisbat de Tarragona. Un treball que inicia la metodologia que sovent emprà Marí Cardona: la documentació històrica, completada amb la informació oral de molts dels habitants de les Pitiüses i un coneixement exhaustiu de tots els indrets de les dues illes. Marí Cardona definia aquest llibre amb les paraules següents: *"vaixell insígnia de tot el meu treball, és a dir, el cap de fil de tot el cabdell que he intentat, almenys, aclarir una mica més"*.

Els llibres d'entreveniments (1981)

Buidat exhaustiu de les dades que contenen aquestos llibres guardats a l'arxiu de la Pabordia i que abracen bona part de la història de les Pitiüses de 1528 a 1785. Ens

permeten conèixer els llinatges de les famílies eivissenques i formentereres durant 250 anys, a més d'altres notes interessants de la nostra història.

Formentera (1983)

Descripció del repartiment de l'illa entre els tres conquistadors. Fins a la publicació d'aquesta obra, es pensava que Formentera havia restat indivisa. Parla del despoblament en el segle XIV, a causa de la pesta negra i del definitiu repoblament a partir de 1695.

Balansat (1984)

Passeig històric per quatre parròquies: Sant Mateu d'Albarca, Sant Miquel de Balansat, Santa Agnès de Corona i Santa Gertrudis de Fruitera, des dels primers documents de les grans hisendes primitives -alqueries i rafals- fins a les véndes actuals, amb una breu nota de cada família, tot acompanyat d'una descripció dels temples parroquials.

Santa Maria d'Eivissa (1985)

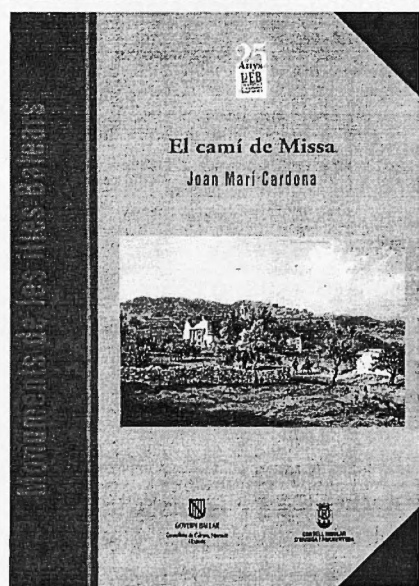
Descripció històrica del temple parroquial de Santa Maria, després catedral d'Eivissa, amb una relació completa de l'episcopologi ebusità i notes sobre el seu arxiu.

Portmany (1990)

Estudi de l'antic quartó de Portmany amb una referència a les cinc parròquies: Sant Antoni de Portmany, Sant Rafel de sa Creu, Sant Agustí des Vedrà, Sant Josep de sa Talaia i la Mare de Déu del Carme (es

"...la iniciativa de conservar les véndes parroquials, presa per alguns ajuntaments, s'ha de rebre amb plena satisfacció, malgrat que de vegades se'n modifiquin els noms o que el seu abast no coincideixi bé amb l'històric. Es tracta d'una decisió que pot garantir la conservació de les véndes, en uns moments d'oblit i de confusió..."

Joan Marí Cardona a "El camí de Missa", les esglésies i els temples de les Illes Pitiüses al llarg del temps

Cubells). Conté una breu nota de les famílies del quartó.

Aquestos sis llibres precedents corresponen a la Col·lecció Illes Pitiüses, editada per l'Institut d'Estudis Eivissencs i que s'ha de completar amb la publicació dels corresponents al quartó de Santa Eulària i al del quartó de ses Salines i el pla de Vila, ambdós en fase de redacció en el moment de la mort de Marí Cardona.

Altres llibres

Els carrers i les places de l'Eivissa antiga (1981)

Editat amb motiu del 50è aniversari de l'establiment de "La Caixa" a Eivissa. És una descripció històrica dels carrers antics d'Eivissa acompanyat amb plànols de Lluís Cervera Miralles.

Sant Antoni de Portmany (1985)

Volum dedicat al bicentenari de la creació de les parròquies de les Pitiüses, amb una part que se refereix especialment a la parròquia de Sant Antoni de Portmany i una segona, on es reproduïx el document d'erecció parroquial, obra del bisbe Abad y Lasiera (1785).

Sant Ofici (1989)

Els documents del catàleg de la secció del Sant Ofici que obren a l'arxiu de la Pabordia.

Pergamins i Índex vell de Tarragona (1997)

Catàleg dels documents de l'Arquebisbat de Tarragona que tenen notícies al seu feu d'Eivissa i Formentera, al llarg dels 600 anys que pertanyeren les Pitiüses a Tarragona

Calendari de festes a les illes Balears i Pitiüses (1992)

Coautor juntament amb altres sis de Mallorca i Menorca, on Marí descriu les festes populars de les Pitiüses.

Els camins i les imatges de l'arxiduc, ahir i avui (1993)

Comparació entre el paisatge que va veure l'arxiduc Lluís Salvador i el que va veure Marí Cardona al llarg de les seues excursions per la geografia de les Pitiüses. Publicat en commemoració del 125è aniversari

de la primera visita a les Pitiüses de l'Arxiduc. Va obtenir un dels Premis 31 de Desembre de l'Obra Cultural Balear per la seua magnífica edició.

El llarg camí del pa a Formentera (1993)
Sistemàtica descripció de les feines necessàries per tal d'aconseguir el pa, començant pel conreu del terç, tot ambientat a l'illa de Formentera.

Esglésies d'Eivissa i Formentera (1992-93)
Col·lecció de làmines de les esglésies de les Pitiüses acompanyades d'una nota històrica, que publicà en forma de fascicles al diari La Prensa de Ibiza.

Formentera: documentació i paisatges (1994)

Constatació del que diuen els documents històrics amb la realitat a una illa petita com Formentera, on es dóna un compliment perfecte de tot el que la documentació exigia. Una simbiosi entre la història documental i la història oral.

El camí de Missa (1996)

Fa referència el títol als camins que s'obrien per poder facilitar l'accés a l'església dels pobladors de les Pitiüses i que passaven a tenir el caràcter de públics. És un llibre sobre les esglésies i temples que els pitiüesos han emprat al llarg de la història.

Formentera, passa a passa per les vies públiques (1999)

Notes històriques de les vies públiques de la menor de les Pitiüses

Eivissa, passa a passa (1999)

Estudi històric ampli i complet de les vies públiques històriques de la ciutat d'Eivissa.

En el moment de la seua mort estava treballant en la redacció dels dos títols que manquen per finalitzar la Col·lecció Illes Pitiüses i en un altre llibre sobre les famílies que han existit a les Pitiüses des de la conquesta fins a finals del segle XIX, ordenades alfabèticament pel llinatge. Marí Cardona ja afirmava que seria el llibre més llarg de tots els seus. El redactava juntament amb l'amic i company Joan Planells Ripoll, amb qui va compartir tantes inquietuds.